

A SZOCIÁLIS ÉS AZ ÉRZELMI KOMPETENCIA FEJLETTSÉGE ÓVODÁSKORBAN

Zsolnai Anikó

*Szegedi Tudományegyetem, BTK, Neveléstudományi Tanszék
MTA-SZTE Képességkutató Csoport; SZTE Oktatásméleti Kutatócsoport*

Kulcsszavak: szociális kompetencia, érzelmi kompetencia, óvodáskor

Napjainkban egyre több tanulmány foglalkozik a szociális és az érzelmi kompetencia összefüggésének feltárásával (Dowling, 2001; Denham és mtsai, 2003, 2004). A kutatók szerint a szociális és az érzelmi kompetencia szorosan összefügg, azonban két különálló szerveződésként kell kezelni őket (Denham és mtsai, 2003). A kutatások főként gyermekkorban vizsgálják az érzelmi és a szociális kompetencia kapcsolatát, azok egymásra hatását a gyermekek szociális és érzelmi fejlődése során (Webster-Stratton, 2002; Smith és Hart, 2004). Az eddig felhalmozódott eredmények alapján feltételezhető, hogy az érzelmi kompetencia nagyon fontos szerepet tölt be a szociális kompetencia fejlődésében, különösen kisgyermekkorban. A szociális és az érzelmi kompetencia fejlődése leginkább gyermekkorban befolyásolható, így szükség van azokra a vizsgálatokra, amelyek különböző életkorban mérik a szociális és érzelmi készségek és képességek fejlődését és fejlettségét.

Jelen kutatásunk célja, hogy átfogó képet kapjunk a szociális és érzelmi kompetencia fejlettségéről az óvodáskorban. Az elemzésünk alapját képező vizsgálatban 120 (3–7 éves) óvodáskorú gyermek vett részt Szeged hat óvodájából. Az óvodákat úgy választottuk ki, hogy heterogén és homogén összetételű csoportok egyaránt vegyenek részt a mérésben. A vizsgálatban angol és olasz mérőeszközök adaptálását végeztük el, amelyek főként az agresszív és a proszociális viselkedést mérik különböző szituációk során. A vizsgálatban használt mérőeszközök a következők voltak: Szociális készségek fejlettségét mérő kérdőív gyermek és pedagógusi változat, Megküzdési stratégiák kérdőív gyermek és pedagógusi változat, Szociometria, Társas problémahelyzetek modellezése bábokkal. A felsoroltakon kívül az óvónők minden gyerekről kitöltöttek egy adatlapot is.

Az eddig feldolgozott adatok alapján a megküzdési stratégiák közül a verbális agresszív magatartás szignifikánsan nagyobb mértékben jelenik meg a nagycsoportosok körében. A nemek közötti különbségek vizsgálata szerint a nagycsoportos fiúk fizikai és verbális agresszív megnyilvánulásainak száma magasabb a lányokénál. Ugyanakkor nem mutatható ki szignifikáns különbség a szociális készségek fejlettsége esetében sem az életkori, sem a nemek szerinti részmintáknál. A megküzdési stratégiák és a szociális készségek esetében közepes ($r=0,325$, $r=0,478$) erősségű korrelációt kaptunk a gyermekek és az óvónők értékelése között. A kapott adatok alapján az anya iskolai végzettsége egyik életkorban sem határozza meg jelentősen a gyermekek szociális és emocionális fejlettségét.

A vizsgálat az OTKA T 48475 számú kutatás keretében készült.